

Borsody László

(1878–1939)

Családi háttér és tanulmányok

1878. szeptember 6-án született Farmoson, Pfeffer Béla László néven. A család hosszú ideig Pest-Pilis-Solt vármegye keleti részén, egy 30 kilométer sugarú körön belül élt. Édesapja az 1849-ben Úri nevű településen született Pfeffer Sámuel (Soma), édesanyja pedig az 1853-ban Pilisen született Fuchs Róza (Rosi), akik 1870-ben kötöttek házasságot, földbérllőként és dohánybevéltőként éltek Farmoson. Itt született a család öt gyermeke is: 1871-ben az elsőszülött István, 1874-ben Sándor, 1878-ban László, 1879-ben Erzsébet és végül 1885-ben egy újabb lány, Julianna. A család az 1770 körül alapított tápiószelei zsidó hitközség tagja volt. A tiszaezlári pert követő politikai csatározások során ebből a hitközségből is elvittek és börtönbe zártak 11 tagot. Valószínűleg a nagyobb biztonság reményében a családfő 1884-ben magyarosította nevét Borsodira (*Budapesti Közlöny*, 1884. augusztus 28. 47,457. számú belügyminisztériumi rendelet). Két évvel később a család férfi tagjai a farmosi katolikus templomban felvették a keresztséget. Nem találtunk magyarázatot arra, hogy a család nőtagjai miért csak 1893-ban tették meg ezt. A szülők házassága nem volt mentes a problémáktól, erre utal, hogy négy gyerek és 12 év után, 1882-ben házassági szerződést

kötöttek, amelyben Pfeffer Soma a felesége által a házasságba hozott vagyon teljes, és az azóta keletkezett vagyongyarapodás felének visszaszolgáltatására és tartásdíjra vállalt garanciát. Miután apjuk Kecskemétre költözött, 1889-ben Róza a bíróságon végrehajtást kezdeményezett az ügyben. 1893-ban szatócsüzletet nyitottak Tápiószelén, de az nagy adósságok után 1895-ben végképp csődbe ment. Az adósság miatt a család elvesztette megélhetését a faluban, nyilvános árverésre került a teljes vagyonuk.

Ezt követően még 1895-ben felköltöztek Budapestre, az Andrássy út 97.-be. A fiatal Borsodi László, a család középső gyermeke 17 évesen, a fővárosban ismerkedett meg a vívás alapjaival. Első mestere a Velencéből Magyarországra települő olasz Virgilio Giroladini volt, aki a közelben, a Fővárosi Vívó Club Mozsár utcai vívótermében oktatott. Girolidinitől Rákossy Gyulához került át, a Petőfi Sándor, akkor Koronaherceg utcába, a ma is álló Trattner-Károlyi házban működő Fodor-féle vívóterembe. Fodor Károly másik vívóterme a Royal szállodában működött. A fiatal Borsodi ott folytatta, Robély Jenő vívómester irányításával. A tehetségesnek bizonyuló ifjú kiváló mesterek keze alá került, és kitarató szorgalommal gyakorolt.

Ezek az évek döntő szerepet játszottak a modern magyar vívósport megszületésében. A millenniumi vívóverseny volt a nemzetközi porondon az első nagy nyilvános megmérettetése a klasszikus magyar vívásnak. Kiderült, hogy az olasz és a francia vívók jóval előttünk járnak. A versenyt követően számos külföldi, főleg olasz mester maradt itt, vagy jött ide oktatni. Ők és magyar tanítványaik emelték világszínvonalra a magyar vívást, elsősorban a kardvívást. Közülük kerültek ki Borsodi első mesterei, és – mint majd azt látni fogjuk – Bécsűjhelyen is ezzel az iskolával fog találkozni.

A család valamennyi gyermekét taníttatták. István, a legidősebb, gyógyszerésznek tanult, és Brassóban nyitott patikát, Sándor műszaki tanulmányok után építési vállalkozó lett, a lányok tanítóképzőt végeztek. A középiskolái után László a pesti Tudományegyetem Jogi Karára iratkozott be, de a pályafutása itt nem tartott sokáig. 1897 szeptemberében – ma már ismeretlen okból – az Ős Budavárában vitába került egy másik joghallgatóval, Bibó Istvánnal. A konfliktus provokációvá fajult, majd október 1-jén a sértett felek kardpárbajoztak. Magyarországon 1878 óta büntetik a párbajozást, így a két joghallgató a büntetés tudatában vállalta a párbaj kockázatát. Borsodi ekkorra már gyakorlott, jó vívó volt, a végeredmény is ezt mutatta. Az összecsapás Bibó István arcára mért könnyű vágás után, egy 15 centis sebbel végződött, amivel a becsületbeli ügy lezárult. A párbajnak azonban híre ment, és jogi következményei lettek. A feleket első

fokon két, illetve háromheti államfogházra ítélték, amit a másodfok Borsodi esetében hat hétre emelt. Még súlyosabb következmény volt, hogy a párbaj miatt Borsodit kicsapták az egyetemről, amivel véget ért a meg sem kezdett jogászi (hivatalnoki) pályája.

Szólnunk kell Borsodinak a polgári vívóéletben ekkor betöltött szerepéről is. A tehetséges fiatal vívó számos bemutatón és versenyen vett részt. A sportsajtó először 1897 decemberében említi, egy bemutató kapcsán, a Girol dini-tanítványok kardasszójában, ezúttal még vesztésként. A következő év végén a Magyar Testgyakorlók Köre (MTK) díszturnáján és a Magyar Úszó Egyesület (MUE) tornacsarnokának megnyitóján – mesterével – Robely Jenővel és a korszak neves vívóival mutatott be assaut-vívást. 1899 tavaszán a Magyar Athletikai Club (MAC) vívóestjén a polgári vívóelit tagjaival együtt szerepelt.

A MAC májusi országos vívóversenyén törvívásban és kardvívásban is indult. Az úgynevezett volt-ok versenyében a kardozók között első osztályú minősítést ért el, és aranykeretű ezüstérmet nyert. A Nemzeti Lovardában rendezett viadal volt az első, amelyet már az elfogadott állandó versenyszabályok szerint rendeztek meg. Borsodi ezen a versenyen a teljes magyar vívóelittel, a katonákkal is összemérhette a tudását. Szeptemberben részt vett Robely vívótermének ünnepélyes avatásán, ahol Bay Alajossal vívott kard-assout-t, egy héttel később az eperjesi színházban rendezett vívóakadémián Bay mögött a második helyet érte el.

Az egyetemi fiasco után a hozzá hasonló fiatalemberek előtt két további karrierút állt, a katonai vagy az egyházi. A már egyébként is jól vívó fiatalember esetében ezt a dilemmát eldöntötte, hogy 1899 májusában besorozták katonának, és október 1-jén elkezdte kétéves honvédségi szolgálatát a magyar királyi gyulai 2. honvéd gyalogezrednél. Kiképzése után jó eredménnyel elvégezte a József főherceg laktanya altisztképző iskoláját, ezt követően a jászberényi laktanyában folytatta a szolgálatát. A társai közül kiváló vívótudásával kiemelkedő Borsodit – aki ekkor szakaszvezető – még ebben az évben továbbvezényelték a Bécsújhelyi Katonai Akadémia mellett működő Katonai Vívó és Tornatanári Tanfolyamra.

A Mária Terézia által 1751-ben alapított, a bécsújhelyi várban működő katonai akadémia a birodalom legfontosabb katonai oktatási intézménye volt, ma is működik, Theresianische Militärakademie néven, mint az osztrák köztársaság intézménye. Ezzel az intézménnyel működött egyfajta szimbiózisban a Katonai Vívó és Tornatanári Tanfolyam. Először Központi Katonai Vívóiskola néven 1852 és 1868 között a Pauliner kaszárnyában, majd 1881-ben újjászervezve már a bécsújhelyi várban.

A rövid életű Vívóiskola kudarcát az ott oktatót és akkorra már elavulttá vált francia vívóiskolának tulajdonították. Az 1881-es újrainduláskor már a megújult olasz vívóstílus dominált. Bár a Habsburgok ekkorra már elvesztették az olasz tartományaik nagy részét, számos olasz vívómestert alkalmaztak mind polgári, mind katonai vívótermekben. Nem volt ez másként Bécsújhelyen sem. Amikor Borsodi László a Katonai Vívó és Tornatanári Tanfolyamra került, már az akkor alig 25 éves Milan (Mihajlo) Neralić hadnagy volt az egyik legsikeresebb vívómester, a tanfolyamon frissen végzett tisztet ekkor nevezték ki fővívómesterré. Az egykori határőrvidéken, Szluinban született Neralić formálisan magyar állampolgárnak számított ugyan, de pályafutása során a közös hadsereghez kötődött, illetve Bécsben és Berlinben működött. Osztrák színekben vett részt az 1900-as párizsi olimpiai játékokon, ahol a hivatásos vívómesterek számára kiírt versenyen bronzérmes szerzett. A döntőbe jutásért vívott asszóban a Budapesten letelepült, olaszként induló Italo Santellitől szenvedett vereséget. A horvát olimpiatörténet első nemzeti sikerként ezt az eredményt tartja számon.

Neralić és a bécsújhelyi vívóoktatók ekkor már a Giuseppe Radaelli által megújított olasz kardiskolát képviselték, amely egyik legismertebb tanítványa, a Római Katonai Iskolában Masaniello Parise mellett is dolgozó, később trieszti vívómester, Luigi Barbasetti révén került át az Osztrák–Magyar Monarchiába. Az új stílus lényege, hogy a fegyvert az alkar meghosszabbításának tekintette, a mozdulatok irányítása a csuklóról a könyökre került, ami a lovassági küzdelemben nagyobb erő kifejtésre adott módot. Láthatjuk tehát, hogy Borsodi Bécsújhelyen már az olasz kardvívó iskola legújabb tudományával ismerkedhetett meg. Mindez megkérdőjelezi azt a sokáig hangoztatott tézist, miszerint a magyar kard megújulása kizárólag Italo Santelli nevéhez köthető.

Borsodi az alaptanfolyamot az 1901. július 31. keltezésű vizsgaprotokollja szerint vegyes eredménnyel, sikeresen elvégezte. Legjobb eredményeit úszásban, evezésben, vívásban, biciklizésben és az elméleti tárgyak közül számolásban érte el. Legkevésbé a birkózás és a német nyelv sikerült. Végeredményképpen Borsodi László tizedes katonai segédvívómesternek nagyon jól megfelelt, katonai segédornatanárként pedig megfelelt eredménnyel zárta első bécsújhelyi tanfolyamát. A végzést követő évben átvezényelték Budapestre, a magyar királyi honvéd Ludovika Akadémiára torna- és vívó-segédoktatónak.

Vívóoktatói pályafutásának kezdete

A Ludovika Akadémia ekkorra már, 1897-től a bécsújhelyivel azonos rangban, magyar nyelven végezte a magyar királyi Honvédség tisztjeinek képzését. Az új rendszer az 1898/1899-es tanévvel indult, három százfős évfolyamon képezték a magyar honvédség leendő tisztikarát. Borsodi működésének fő színhelye, a vívóterem 1893-ban épült meg, ez lett a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt vívólétesítménye. De ezekben az években a Ludovika Orczy parki kiképző és sportpályája volt a legjobb szabadtéri sportlétesítménye is a fővárosnak. A margitszigeti sporttelepének megépítéséig ezt bérelte és használta a Magyar Athletikai Club is.

Borsodi munkája az elsőévesek torna- és vívóképzése, gyakorlati oktatása volt, beosztása szerint ezeken túl postatiszti szolgálatot is ellátott. Ő volt a tűzoltó gyakorlatok vezetője és a tornaterem gondozója is. Munkájával elégedett lehetett Pávai Vajna Albert vezérőrnagy, akadémiaparancsnok, így Borsodi 1904-ben lehetőséget kapott a tehetséges végzettek számára fenntartott vívómesteri Speciális Kurzus elvégzésére Bécsújhelyen. Ismét Milan Neralić keze alá került, aki mellett már a Normál Kurzus során is ellátta a segédi feladatokat. Az ezúttal már kizárólag a vívómesteri feladatokra összpontosító kurzust lezáró katonai vívómesteri vizsgaprotokollja kitűnőre sikerült. Az 1904. december 5-én kelt okirat szerint – amelyet nagynevű mestere is aláírt – katonai vívómesterként sikeresen megfelelt. Mindkét fegyverrel kiválóan teljesített, és a tétvívásban is megnyerte az asszót. Külön érdekesség, hogy hivatalos dokumentumban a neve ekkor szerepel ípszilonnal először.

Mint a hadsereg hivatásos tagja természetes volt, hogy részt vett a kétévente megrendezett hadsereg-vívóversenyen. A versenyen egyaránt indulhattak a közös hadsereg, a haditengerészet, a két honvédség és a csendőrség tényleges állományú tisztjei, hadapródjai és altisztjei. A versenyzők kategóriába sorolása nem a tudásukat tükrözte, hanem elsősorban a ranghoz kapcsolódott. A résztvevők négy csoportban vívtak: I. katonai okleveles vívómesterek (tiszték), II. amatőr aktív tiszték és tiszthelyettesek, III. katonai vívómesterek, IV. bécsújhelyi vívóiskolát végzett altiszték. Így Borsody a kezdeti időkben csak a legutolsó kategóriában indulhatott. A verseny lebonyolítása nem a klasszikus csoportkörös, többfordulós, már az olimpiákon akkor is alkalmazott rendszer volt, hanem a versenyzőket osztályba soroló, a versenybírók szubjektivitását lehetővé tévő többkörös verseny, amelynek díjazása az osztályba sorolást tükrözte. Az induláshoz kötelező 8 korona nevezési díj (versenybetét) befizetése is társult. Borsody a Ludovikára

kerülésétől valamennyin részt vett. A versenyt két fegyvernemben bonyolították le, Borsody mind törben, mind kardban elindult. 1902-ben és 1904-ben törben szerepelt jobban, előbb aranykeretes ezüst-, majd aranyérmes nyert, kardban ezüst-, majd aranykeretes ezüstérem lett a jutalma. 1906 és 1914 között mindkét fegyverrel aranyérmes lett. Az eredményei nem csupán a tudásának gyarapodását jelentik, a versenybírók kiemelt szerepe miatt inkább a szakmai tekintélyének növekedését, illetve megszilárdulását tükrözik.

A Speciális Kurzus végeztével ismét gyakran szerepelt vívőeseményeken. Klasszikus polgári versenyeken már nem indult, de ott volt a zsűri tagjai között, a versenyek utáni bemutatókon és vívóakadémiákon. Mindemellert számtalan vidéki városban tartott vívótanfolyamot, és vett részt bemutatókon, vívóakadémiákon. A *Nemzeti Sport* 1905 márciusában rendezett nagyszabású vívóünnepélyén – amely vívőversenyt, ifjúsági versenyeket és vívóakadémiát is magában foglalt – ott találjuk Borsodyt is. A főváros lelegegánsabb vívóhelyszínén, a pesti Vigadóban rendezett Akadémián tartott bemutatót törben bécsújhelyi mesterével, Milan Neralić-csal, kardban a háromszoros magyar bajnok Békessy Bélával. A sajtó képviselői mindkét asszóról külön megemlékeztek, kiemelve Borsody nagyszerű vívómódozatát és modern stílusát. Az esemény fővédnöke József Ágost főherceg, háziasszonya pedig felesége, Augusztia főhercegné volt. Nem kizárt, hogy ekkor figyelt fel rá a főhercegi pár. A *Nemzeti Sportban* 1905. december 3-án jelent meg egy rövid hír, amely szerint a főherceg kinevezte őt idősebb fia – az akkor tízéves – József Ferenc főherceg vívómesterévé. Két évvel később már a második fiú, László főherceg is Borsody-tanítvány lett. Tíz évig volt a főhercegek vívótanára.

1904 végétől a Budapesti Atlétikai Klub vívómestereként is működött a klub Dohány utcai termében, egészen 1908-ig, amikor Brüll Alfréd felkérésére elvált a Magyar Testgyakorlók Köre alakuló vívószakosztályának mesteri posztját. Itt rövid ideig együtt dolgozott a négyszeres olimpiai bajnok Fuchs Jenővel. Ezt követően Fodor Károly Vívó- és Testnevelő Intézetében oktatott, a háborút követően két évig az akkor alakult Magyar Országos Véderő Egyesület mestere. 1922-től haláláig a MAC vívószakosztályánál párhuzamosan dolgozott a nagy vetélytársával, Italo Santellivel.

Egyre elismertebb tagja lett a szakmai szervezetnek, a Magyar Vívómesterek Egyesületének, hamarosan bekerült a választmány tagjai közé.

1906. szeptember 1-jétől őrmester segédoktatóból előléptetik II. osztályú vívómesterré, ezzel változik a feladata is, ekkortól a felsőbb tiszti tanfolyamokban

vívástanár, 1908 és 1913 között a Ludovikán működő központi lovasiskola egy-éves önkénteseinek a vívástanára.

Az idő előrehaladtával előmenetele töretlen, 1911 őszén I. osztályú vívómes-terré, 1916-ban fővívómesterré léptették elő.

Katonai személyi lapjai szerint parancsnokai az alábbiakat írták róla:

1906: „Igen buzgó, igen jó eredménnyel, benső tevékenységi ösztönből és szakmája iránti előszeretetből. Szakmájában való tökéletesítésre fáradhatatlanul törekszik.” Bartheldy István ezredes, a Ludovika Akadémia parancsnoka.

1907: „Igen jó vívó és tornatanár, ki a vívóversenyeken igen szép eredményeket ért el.” Bartheldy István ezredes, a Ludovika Akadémia parancsnoka.

1908: „Kiváló-kitűnő hírnévvel bíró vívó és igen jó tornatanár, ki számos vívóversenyen szép sikereket ért el.” Braun József ezredes, a Ludovika Akadémia parancsnoka.

1909: „Igen jó modorú, általában kedvelt bajtárs, tisztelt és előkelő polgári körökben forog.” Braun József ezredes, a Ludovika Akadémia parancsnoka.

1910: „Mint vívó és tornatanár jó szakképzettséggel és nagy ügyességgel bír, és jól oktat. Az akadémikusok nevelésére jó befolyást gyakorol.” Braun József ezredes, a Ludovika Akadémia parancsnoka.

1911: „Szolgálatban, előljárók iránt engedelmes, tiszteletteljes, és kötelességszerűen nyílt. Egyenrangúakkal barátságos és előzékeny. Alárendeltekkel szemben szigorú, jó akaró, azokra jó befolyást gyakorol. Rendet és fegyelmet fenntartani tud.” Braun József ezredes, a Ludovika Akadémia parancsnoka.

1912: „Határozott jellem, élénk véralkat, komoly jó szellemiségű és felfogású. Az akadémikusok vívó és tornagyakorlatain, mint vívó és előtornász tevékenyen vesz részt. A vívásban igen jó szakképzettséggel és ügyességgel, a tornában megfelelő jártassággal bír, jól oktat, jó eredményt ér el.” Braun József ezredes, a Ludovika Akadémia parancsnoka.

1913: „A vívás oktatásánál alkalmazott kitűnő módszerénél fogva kiváló eredményt ért el.” Siegler Konrád vezérőrnagy, a Ludovika Akadémia parancsnoka.

1915: „Rendkívül jó kedélyű, kötelességtudó, pontos tisztviselő, ki az akadémikusok lelki nevelését szíven viseli. Mint a torna sport és atlétika tanára kiválóan megfelel. Előléptetésre általában alkalmas és érdemes.” Bartha Lajos tábornok, a Ludovika Akadémia parancsnoka.

1916: „Az akadémikusok önbizalmának és személyes bátorságának emelésére rendkívül jó befolyással van. Emellett a jó kedély, valamint a sportok iránti előszeretettel felkeltésére igen nagy súlyt helyez. Igen derék, általában kedvelt tisztviselő, kiváló tanár és elpusztíthatatlan jó kedvéért közkedveltségnek örvendő jó bajtárs, ki mint a tisztí étközönyha mestere, a tisztikar háliját is kiérdemelte.” Bartha Lajos tábornok, a Ludovika Akadémia parancsnoka.

1917: „Az akadémiai tanfolyam hallgatóinál szaporodott nagy létszám daczára, tanóráin kívül is folyton foglalkozott az akadémisták és hallgatók versengésének megteremtésén. Sikerült neki a sportok terén tanítványainak oly rekordot teremteni, amelyet az országban még egy sportegylet sem volt képes felmutatni.” Bartha Lajos tábornok, a Ludovika Akadémia parancsnoka.

Első világháborús katonai szolgálata és a Tanácsköztársaság elleni felkelés

A három éve tartó Nagy Háború Borsodytól is megkövetelte, hogy elhagyja szeretett akadémiáját, és önkéntesként jelentkezzen frontszolgálatra. 1917 szeptemberében a 80. gyalogdandár parancsnokságán elvégezte a századparancsnoki tanfolyamot. A keleti frontra, Bukovinába került, a 40. hadosztályhoz tartozó 19. pécsi gyalogezred 12. századának parancsnokaként. A század előbb erődítési munkálatokat, később felderítési feladatokat látott el. Borsody annak ellenére, hogy először került az arcvonalba, felettesei szerint kitűnő munkát végzett, a legénység hangulatára jó hatással volt, személyes példaadással, bátorsággal mindenkor elől járt. A frontnak ez a szakasza befagyott, az állóháborúra jellemző tüzérségi és gyalogsági tűzharok határozták meg a harci tevékenységet. A szentpétervári forradalmat követően 1918 márciusában megkötötték a breszt-litovszki békét, Borsody egységét is visszavonták, és Horvátországba helyezték át. Mivel a frontszolgálat megviselte Borsody egészségét, megtörte kedélyét, nem követte az egységét, visszatért a Ludovika Akadémiára.

Bartha Lajos tábornok, a Ludovika Akadémia parancsnoka az 1918-as véleményezésében a következőképpen jellemezte állapotát:

„Harctéri szolgálatának ideje alatt egészségi állapota némileg megrendült, a neki szokatlan viszonyok idegzetét megviselték, mi addig elpusztíthatatlan munkakedvét némileg befolyásolta. Kedélye többé nem a régi. Többnyire lehangolt és kedvetlen, mi talán harctéri szolgálatával kapcsolatos reményei meghiúsulására vezethető vissza.”

Az 1919-es év elhozta az ország teljes katonai összeomlását. A március 21-én győzelemre jutó tanácskormány politikai megbízottak és vöröskatonai őrség felügyelete alá helyezte a Ludovika Akadémiát. Június 24-én a Ludovika Akadémia tiszti és hallgatói állománya a Dunai Folyami Flotta monitoraival és a Vilmos laktanya egységeivel szövetkezve, bízva a fővárosi munkások támogatásában, felkelést robbantott ki. A Barta László őrnagy által előterjesztett terv szerint Borsody László főívőmester feladata volt a mellé beosztott négy akadémikussal a politikai megbízottak letartóztatása. A részletek nem ismertek, s a feladatot minden bizonnyal teljesítették, a lázadás kezdeti lépései sikerrel jártak. A nap végére azonban kiderült, hogy a munkásság és a városparancsnokság nem csatlakozik, így másnap reggelre a még kitartó akadémisták is megadták magukat. Borsodyt ért esetleges megtorlásról nincs információ.

*Vívómesteri és edzői pályájának kiteljesedése,
a magyar vívósport szakmai megújítása*

A kommun bukása után új parancsnok került a Ludovika Akadémia élére. Az ő véleményezései eleinte meglehetősen kritikusak Borsodyval szemben, de ezek az évek múlásával folyamatosan javulnak.

1919: „Látszólag jó felépítésű és határozott, valójában könnyen befolyásolható. Jó szellemi képességgel, ügyes vívó, használható vívótanár. Többet mutat, mint amit tényleg tesz. Elég jó eredménnyel dolgozik.” Révy Kálmán tábornok, a Ludovika Akadémia parancsnoka.
1920: „Jó fellépésű, kissé határozatlan, jó szellemi képességű, ügyes vívó. Az elmúlt évben nagyfokú idegessége alkalmazhatóságát korlátozta. Ügybuzgalma nem mindig meggyőződésszerű. Elég eredményes munkássága.” Révy Kálmán tábornok, a Ludovika Akadémia parancsnoka.

1921: „Igen jó fellépésű, jó szellemi képességű. Kiváló vívó, az altiszti kar vezetésében igen járatos. Mint vívómester, ebbeli tudása kiváló, s mint sporttanár igen jól ismeri kötetleit. Következetes, de jóindulatúan szigorú. Tanítványai bizalommal vannak iránta. Előző években kissé lankadó élet- és munkakedvét teljesen visszanyerte.” Révy Kálmán tábornok, a Ludovika Akadémia parancsnoka.

1922: „Komoly, meggondolt, igen jó szellemi képességgel és felfogással. Igen katonás, igen fegyelmezett. Kötelességtudó, igen megbízható. Mint vívó különleges színvonalú, mint oktató igen jó. Katonai összértéke igen jó.” Révy Kálmán tábornok, a Ludovika Akadémia parancsnoka.

1923: „Komoly, meggondolt, nyugodt. Igen jó szellemi képességgel és felfogással. Minden hivatásával összefüggő feladatot odaadással és példás pontossággal végez. Mint nevelő igen megbízható, igen jó befolyást gyakorol az akadémikusokra, akikkel erkölcsi nevelés szempontjából is igen sokat foglalkozik.” Révy Kálmán tábornok, a Ludovika Akadémia parancsnoka.

1924: „Mint vívó és sporttanár magas színvonalon álló szaktudása és rátermettsége, továbbá fáradhatatlan szorgalma révén kiváló. Bajtársaira víg kedélyűségével igen jó befolyást gyakorol. Mint nevelő és oktató kiváló.” Révy Kálmán tábornok, a Ludovika Akadémia parancsnoka.

A Nagy Háború lezárásával széteső Monarchia romjain új államok jöttek létre. Magyarország elveszítette a bécsújhelyi képzéshez való hozzáférés jogát. Az általános tisztképzésre megvolt az intézmény, a Ludovika Akadémia ezt a feladatot el tudta látni, a vívómesteri és sporttanári kurzusoknak azonban nem volt magyarországi megfelelője. A hadsereg vezetése igen hamar felismerte, hogy a háborús évek során megfogyatkozott sporttanárok létszámát pótolni kell a tiszti és a legénységi állomány fizikai és pszichés állapotának javítása érdekében, ezért már 1920 márciusában rendeleti úton – átmeneti időre – létrehozta a magyar királyi honvéd Vívó és Testnevelő Tanfolyam intézményét. A Berty László alezredes

parancsnokságával induló tanfolyam státusza és szervezete a bécsújhelyi mintát követte. A Ludovika Akadémia intézményi és adminisztrációs bázisán működött, de külön parancsnokság alatt. A nyolc hónapos képzési idő alatt a legmodernebb olasz vívóstílust, német- és svédturnát, valamint szabadtéri sportokat oktattak. A tanfolyamon Borsody László is tartott kardvívóórákat, annak ellenére, hogy továbbra is a Ludovika Akadémia állományába tartozott. A trianoni békeszerződés szigorú korlátozásokat tartalmazott a hadsereggel szemben. A hadsereg létszámára és a képzés korlátozására vonatkozó rendelkezéseknek megfelelően a tanfolyami képzést 1922. július 1-jével megszüntették.

A megszüntetett képzés hiánya komoly problémát jelentett, ezért megoldást kerestek annak újraindítására. A megoldást az 1925. április 1-jével felállított, a Honvédelmi Minisztérium állományába tartozó új intézmény, a magyar királyi honvéd Sportoktatói Tanfolyam (SPOTI) jelentette. A békeszerződés tiltásai miatt az intézmény nem működhetett a Ludovika Akadémián, annak első székhelye az Üllői úti Mária Terézia (Kilián) laktanya Liliom utcai szárnyában volt. Az itt kapott néhány szoba és a tornaterem használata nem felelt meg az igényeknek, a hallgatók továbbra is a Ludovika Akadémia sportpályáját használták. A következő évben átköltöztek a Szabolcs utcai Albrecht főherceg laktanyába. A laktanyát az 1922-ben megalakult m. kir. budapesti 1. honvéd vegyesdandár alárendeltségébe tartozó, főként gyalogosalakulatok használták, ugyancsak itt működött a budapesti vámkerület parancsnoksága is. Ebbe az intézménybe vezényelték át Borsody László fővívómestert is, feladata a hallgatók kardoktatásának irányítása lett.

1925-ben, amikor Borsody megvált az Akadémiától, nem csak az egyik legrégebben, 23 éve ott dolgozó tanártól búcsúztak a kollégák és a tanítványok. Borsody idején a Ludovika Akadémia kinyílt, a meglehetősen zárt világból kiléptek, kiléphetek a hallgatók a polgári sportok világába. Az akadémisták egyre gyakrabban vettek részt sportbemutatókon, és a Magyar Főiskolai Sportszövetség 1907-es megalakulását követően indultak a főiskolai bajnokságokon. Az Akadémián folyó sportszakmai munka és a fokozott fizikai gyakorlás megmutatkozott az eredményekben is. Annak ellenére, hogy csak az aktív hallgatók képviselheték a Ludovika Akadémiát, egyre gyakrabban győztek a nagy egyetemi klubok (MAFC, BEAC) csapatai, versenyzői ellen. Bár Borsody formálisan nem vállalt szerepet benne, szemléletével támogatta a Ludovika Akadémiai Sportegylet 1921-es létrehozását. Távozása a tanárok társasági életében is hiátust okozott. Szervezője és állandó résztvevője volt annak a körnek, akik vasárnaponként (ez volt az egyetlen szabadnap) összejártak a vívóterembe asszózni. Ezek

az asszók nem csak a tisztársak rekreációját szolgálták, fontos edzési lehetőséget is jelentettek a különböző világversenyekre készülő tisztek számára. Ekkorra már a legsikeresebb mesterek egyike volt, tanítványai ott voltak az olimpiai csapatban is.

Új munkahelyét 1932-ben Gömbös Gyula honvédelmi miniszter támogatásával ismét átszervezték: magyar királyi honvéd Toldi Miklós Sporttanár és Vívómesterképző Intézet néven a minden igénynek megfelelő végleges helyén, a IX. kerületi Gubacsi és Timót utca sarkán lévő egykori Laudon tüzér laktanyában működött tovább. Borsodyt ekkor nevezték ki az intézet aligazgatójának.

Az 1925-től folyamatosan működő intézet elsődleges célja a hadsereg vívómesterképzése volt, de munkája túlmutatott ezen, a magyar vívás szakmai megújítását tűzve ki végső célul. Borsody elsősorban a karddal foglalkozott. Elemezte a vívómozdulatokat, a vívók védő és támadó mozdulatainak elemzésén és rendszerbe foglalásán alapuló edzés módszert alakított ki. Számos új taktikai elemet vezetett be, így például a hátralépést, valamint könnyedebbé tette és felgyorsította a lábmunkát. A lábmunka különböző elemeihez mindig más és más ütemezést rendelt, az úgynevezett guruló lépés és annak sorozatai is az ő nevéhez fűződnek. A vívás tananyagát gondosan építette fel, az egyszerűbb mozdulatoktól a bonyolultabbakig.

Az intézet igen hamar nemzetközi hírnévre tett szert. Európa számos országából törekedtek arra, hogy Borsody tanítványai lehessenek. Holland, belga, angol és lengyel tisztek tanulmányozták munkáját, vagy hívták meg oktatni. Az 1920-as évekre a nemzetközi vívásoktatás legkiemelkedőbb alakjának tartották. Munkáját, az intézetet „Borsody-iskola” néven tartották számon. Sikerének titka az aprólékos elemző és újító munka, amellyel Borsody a vívómozdulatokat összefűzte a katonai logikával, taktikával és stratégiával. Ez a fajta felépítettség semmilyen más külföldi vívórendszerben nem volt fellelhető. A Borsody-tanítvány Székelyhidy Tibor 1968-as visszaemlékezése szerint ez nem volt mindig így.

„Két különböző oktatót ismertem meg benne. Míg korábbi éveiben elsősorban komplex, vagyis az összetett gyakorlatokra helyezte a súlyt, tíz évvel később a végletekig leegyszerűsített gyakorlatokat tanított, mert azt vallotta, hogy az elővágások érvénytelenítésére a legalkalmasabbak a jó tempóban végrehajtott együtemű támadások. Megfigyelése szerint a versenyeken esett találatok 70%-a egyenes akciókból estek. Ezért aztán az egyszerű, együtemű támadásokat a végtelenségig csiszolta, fejlesztette.”

A napi másfél órás edzések szigorú pontossággal és katonás rendben zajlottak, a végrehajtás során a tökéletes kivitelezésre fektette a hangsúlyt. Szigorú

és következetes edző volt, akit ennek ellenére növendékei feltétlen tisztelettel öveztek.

Borsody László őrnagyot, a SPOTI aligazgató főívómesterét pályája csúcán, 37 év szolgálat után, 58 éves korában nyugállományba helyezték. Ez természetesen csak a SPOTI-nál ellátott feladataira vonatkozott. Továbbra is mestere volt a MAC-nak és a Honvéd Tiszti Vívó Klubnak (HTVK).

A HTVK-t 1924-ben alapították, eredeti neve Országos Tiszti Kaszinó Vívó Clubja volt. Célja, hogy teret biztosítson a fővárosi tisztikarnak a vívósport művelésére. Csakhamar a sportág legeredményesebb klubja lett. Eredetileg a három fegyvernem egyensúlyára törekedtek, de amikor 1932-ben Borsodyt megnyerték mesterüknek, a kard került a fókuszba. A legjobb katona vívók mindegyike itt gyakorolt a mesterrel. A magyar öttusasport bölcsője is ebben a klubban ringott. Borsody vállalta, hogy bevezeti a legjobbakat az egy tusra menő párbajtörvívás fortélyáiba.

Magánéletéről keveset tudunk. Egész életében édesanyjával élt közös lakásban, amikor ő 1938-ban meghalt, Borsody magára maradt. A magány, a korral járó betegségek visszahozták a háború utáni lehangolt kedélyállapotát. Minden bizonnyal az 1938 végén meghozott I. zsidótörvény volt az utolsó csepp a pohárban, ami végzetes döntésre juttatta. 1939. január 25-én, alig hatvanévesen, Fő utcai lakásában, szolgálati fegyverével önkézével vetett véget az életének.

Halálával a magyar vívósport egyik legnagyobb mestere szállt sírba. Katonai tiszteletadás mellett, római katolikus szertartás szerint helyezték végső nyugalomra a Farkasréti temetőben.

A kardvívás megújításáért végzett munkája külföldön főképp Lengyelországban és később a Szovjetunióban ért el nagy sikereket. Magyar tanítványai 18 olimpiai és világbajnoki, 14 Európa-bajnoki, 8 katonatiszti Európa-bajnoki és 103 magyar bajnoki címet szereztek. Legismertebb közülük Zulawszky Béla, Békessy Béla, Rády József, Tersztyánszky Ödön, Nagy Ernő, Piller György, Berczelly Tibor, Kovács Pál, Rajcsányi László olimpiai érmes vívók voltak. A Borsody-iskolából nőtt az olimpiai bajnokok közé Pézsa Tibor, Szabó Bence és Szilágyi Áron is.

A feledhetetlen mester szellemisége ma is él. Tanítványai és a tanítványok tanítványai ma is ott vannak a pástokon és a pástok mellett, újabb és újabb dicsőségeket hozva a magyar kardnak.

Irodalom

- Bay Béla – Réthy Anna: *Páston és páston kívül*. 1979.
- Dávid Sándor: *Arany évtizedek. A magyar vívás története. A Magyar Vívó Szövetség 75 éves jubileumára*. Budapest, Magyar Vívó Szövetség, 1988.
- Dezséri Bachó László (szerk.): *A Magyar Kir. honvéd Ludovika Akadémia története*. Budapest, Magyar Királyi Ludovika Akadémia, 1930.
- Kő András: *Kardélen, kardhegyen*. Budapest, Sport, 1986.
- Kő András: *Pengevilág*. Budapest, Magyar Vívó Szövetség, 2004.
- Ludovikás Évkönyv 1940–1943*.
- Ludovikás Levente – A M. Kir. honvéd Ludovika Akadémia Levente-Köreinek Évkönyve 1922–1939*.
- Máday Norbert: *Borsody László. A géniusz*. Kecskemét, Kungfu-TeX, 2017.
- Országos Tiszti Kaszinó Lap. Az Országos Tiszti Tudományos és Kaszinó Egyesület havi közlönye 1929–1940*.
- Siposné Kecskeméthy Klára – B. Kalavszky Györgyi: *A Ludovika*. Budapest, Zrínyi Kiadó, 2013.
- Somogyi Endre: *A Budapesti Honvéd Tiszti Vívó Klub húszéves története (1924–1944)*. Budapest, M. Kir. Honvéd Térképészeti Intézet, 1944.
- Syposs Zoltán: *Villanó pengék. Arcok, riportok vívósportunk történetéből*. Budapest, Sport, 1975.
- Vívó Híradó. A Magyar Vívószövetség hivatalos lapja 1955–1986*.

Forrás

Klell Kálmán kéziratai. Magyar Olimpiai és Sportmúzeum